

The Twentieth Century Society
70 Cowcross Street, London EC1M 6EJ
Tel: 020 7250 3857

Vedrørende Y-blokka, Regjeringskvartalet, Oslo, Norge

08/11/2018

Et åpent brev til Norges regjering: Nedrivning av Oslos Y-blokk vil være et internasjonalt kulturelt tap

Twentieth Century Society anmoder den norske regjeringen om å revurdere den foreslåtte rivingen av Y-blokka tegnet av Erling Viksjø (1910-1971). Vi presenterte denne bygningen som vår «Building of the Month» i mai 2016, og jeg var henrykt over å kunne besøke Oslo og se den i sommer. Vi anser Y-blokka som et hovedverk innen det 20. århundrets arkitektur. Y-blokka har internasjonal betydning, både grunnet bygningens arkitektoniske kvalitet og den eksepsjonelt høye kvaliteten på Picassos kunstverk på fasaden og i lobbyen. Bygningen gir også et svært positivt bidrag til det varierte byrommet rundt.

Vi er i ferd med å planlegge en arkitektonisk studietur til Oslo i august 2020 for våre medlemmer og støttespillere. Vi håper inderlig at Y-blokka fortsatt står, og at man innen da har sikret en positiv fremtid for bygningen. Hvis bygningen bevares, vil den bli et arkitektonisk høydepunkt på reisen, og dessuten et særdeles oppmuntrende eksempel på en opplyst bevaringspraksis, som vi med glede ville feire.

Erling Viksjø var en fremragende arkitekt, med særskilt ekspertise på arbeid med armert betong og banebrytende dekorative betongoverflater. Dette var et viktig forskningsområde i etterkrigstiden. I samarbeid med ingeniøren Sverre Jystad oppfant han et materiale og en prosess kjent som *naturbetong*, som ble patentert i 1955. Dette materialet muliggjorde at tegninger kunne risses inn i betongoverflater i både eksteriør og interiør, i et monumentalt format, gjennom nøyaktig kontrollert sandblåsing. Verket «Måken» i Y-blokkas lobby ble publisert i Storbritannia da det sto ferdig, som et positivt eksempel på nyskapende design. Viksjø var den første mottakeren av den prestisjefulle prisen *Betongtavlen* fra Norske arkitekters landsforbund og Norsk Betongforening. Han ble denne æren til del to ganger, først i 1961 for Bakkehaugen kirke og igjen i 1963 for Tromsøbrua. Prisen utdeles til en konstruksjon der betong er brukt på «en miljømessig, estetisk og teknisk fremragende måte» – jeg kommer ikke på noe eksempel der dette har lyktes bedre.

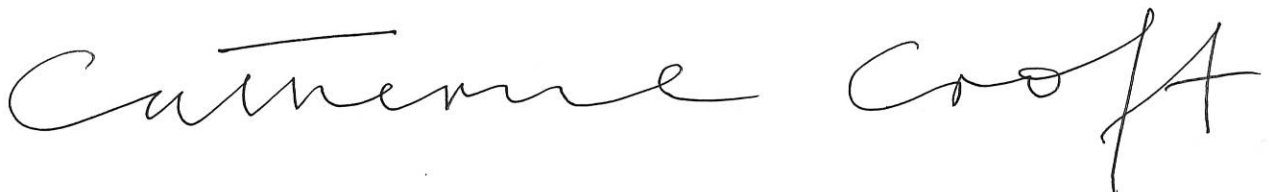
Vi forstår at terrorangrepene den 22. juli 2011 var et dyptgripende sjokk, som fremdeles har høy aktualitet, særlig i norsk bevissthet. Vi mener likevel at denne vanskelige arven ikke bør håndteres gjennom riving. Restaurering av Y-blokka er mulig, begge Picassos arbeider er intakte, og sikkerhetsbekymringene knyttet til veien under deler av bygningen kan håndteres gjennom forsiktige inngrep som i sin tur kan muliggjøre fremtidig bruk. Dette ville være en langt mer symboltung respons på de grufulle hendelsene den dagen.

Her i London var vi involvert da sikkerhetshensyn førte til at man vurderte store endringer og mulig riving av USAs ambassade, tegnet av Eero Saarinen. Den ble oppfattet som umulig å beskytte i tråd med de nye sikkerhetsstandardene etter 9/11. Vi valgte likevel å foreslå bygningen vernet i 2007, og etter to år med intens debatt var vi veldig glade for at den ble vedtatt fredet. Resultatet har blitt meget godt. Det er nå et nytt ambassadebygg et annet sted, hvor det er plass til å håndtere sikkerhetsutfordringene etter Pentagons ønsker, og den fredede Saarinen-bygningen åpner om kort tid som et hotell, omprosjektert av den prisvinnende arkitekten David Chipperfield. Slik får den historiske bygningen en gunstig gjenbruk (som tillater tilgjengelighet for allmenheten), og den nye ambassaden har fått en viktig rolle i revitaliseringen av en tidligere lite besøkt del av byen. Jeg noterer meg at Picassos frise på bygningen til den katalanske arkitektforeningen i Barcelona (hans andre offentlig tilgjengelige prosjekt i sandblåst naturbetong) er anerkjent som en turistattraksjon i byen. 50-årsjubileet for bygningen ble nylig feiret.

Å rive Y-blokka vil være en drastisk kulturell ødeleggelse og representere et uerstattelig tap av en viktig kulturverdi med ekstremt stor historisk betydning. Å omplassere Picassos kunstverk vil være utilstrekkelig for å bøte på dette. Tilknytningen til Y-blokkas arkitektur, samt den bredere sammenhengen med byrommet og Høyblokka med dens utsmykninger, er essensielle for kunstverkenes betydning.

Vi forstår det slik at både Høyblokka og Y-blokka var planlagt fredet i 2011, og anmoder norske myndigheter om å fullføre fredningen nå. Vi anmoder videre om at man prøver å finne en gunstig gjenbruk av Y-blokka, enten det er til regjeringsfunksjoner eller annet. Holdningene til det 20. århundrets arkitektur er i svært hurtig endring, og særlig brutalisme er i ferd med å vinne ry som et internasjonalt stiluttrykk og fenomen. Bekymring knyttet til betongens langsiktige robusthet er på vikende front, og mange nyere prosjekter har vist hvordan bygninger fra denne perioden kan gjøres energieffektive. Det vil være tragisk dersom Y-blokka ikke blir bevart slik at fremtidige generasjoner kan ha glede av den.

Med vennlig hilsen,

The image shows two handwritten signatures in black ink. The signature on the left is 'Catherine' written in a cursive, flowing script. The signature on the right is 'Croft' followed by a stylized monogram or initials, also in a cursive style.

Catherine Croft, Direktør

Twentieth Century Society